Дневникъ

(стенографски)

на

XVII-то обикновено Народно събрание.

Първа редовна сесия.

74 засѣдание, сѫбота, 21 февруарий 1915 г.

(Открито отъ подпрѣдседателя д-ръ И. Момчиловъ, въ 3 ч. 50 м. слѣдъ пладнѣ)

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: (Звъни) Г. секретарътъ ще прочете списъка на г. г. народнитѣ прѣдставители, за да се види кои отсѫтствуватъ.

Секретарь д-ръ Х. Георгиевъ: (Прочита списъка. Отсѫтствуватъ г. г. народнитѣ прѣдставители: Никола Алтимирски, Захари Ангеловъ, Недѣлко Атанасовъ, Никола Атанасовъ, Иванъ Багаровъ, Христо Божички, Александъръ Ботевъ, Недѣлко Бракаловъ, Панко Вангеловъ, Григоръ Василевъ, Йонко Веселиновъ, Илия Вълчевъ, д-ръ Никола Генадиевъ, д-ръ Никола Георгиевъ, Недѣлчо Георгиевъ, Тодоръ Георгиевъ, Атанасъ Германски, Иванъ Гешовъ, Георги Данаиловъ, Димитъръ Джанкардашлийски, д-ръ Димитъръ Димитровъ, Василъ Димчевъ, Станчо Доневъ, Бешко Дуновъ, Дончо Златковъ, Иванъ х. Ивановъ, Никола Калчевъ, Белизаръ Каракашевъ, Мехмедъ Кемалъ, Илия Кирковъ, Иванъ Костовъ, Ангелъ Кундалевъ, Дамянъ Лихарски, Рашко Маджаровъ, Никола Марчевъ, Александъръ Механджийски, Василъ Милевъ, Георги Миневъ, Данаилъ Моневъ, Никола Наумовъ, Начо Начевъ, Александъръ Недевъ, д-ръ Василъ Нейчевъ, Маринъ Ничовъ, Методи Петровъ, Венедиктъ Поповъ, Иванъ Г. Поповъ, Христо Радойковъ, Сабри бей Салимовъ, д-ръ Паскалъ Табурновъ, Михаилъ Такевъ, Марко Турлаковъ, Исмаилъ Хакѫ бей, Иванъ Халачовъ, Никола Хитровъ, д-ръ Андрѣй Ходжовъ, Ненко Храновъ, Асѣнъ Цанковъ, Крумъ Чапрашиковъ, Панайотъ Чорбаджиевъ, Атанасъ Черневъ, Никола Шишковъ и д-ръ Божидаръ Ючорманскі)

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Отъ 245 народни прѣдставители отсѫтствуватъ 63, има налице 182.

Обявявамъ засѣданието за открито.

Съобщавамъ на народното прѣдставителство, че прѣдседателството е разрѣшило отпускъ на слѣдующитѣ г. г. народни представители:

На шуменския народенъ прѣдставитель г. Александъръ Стамболийски — 5-дневенъ отпускъ: а именно на 24, 25, 26, 27 и 28 февруарий, по важни и неотложни домашни работи. Ползувалъ се е досега само съ 3-дневенъ отпускъ;

На старозагорския народенъ прѣдставитель г. Иванъ Костовъ — 2-дневенъ отпускъ, именно за 20 и 21 февруарий т. г. Досега не се е ползувалъ съ отпускъ;

На търновския народенъ прѣдставитель г. Григоръ Маджунковъ — 5-дневенъ отпускъ, по домашни причини, начиная отъ 23 т. м. Ползувалъ се е досега само съ 5-дневенъ отпускъ.

Старозагорскиятъ народенъ прѣдставитель г. Тодоръ Георгиевъ иска да му се разрѣши 10-дневенъ отпускъ, включително и датата 26 февруарий т. г., по болесть. Прѣдставя медицинско свидѣтелство. Понеже се е ползувалъ досега съ 6-дневенъ отпускъ, прѣдседателството не може да му разрѣши искания отпускъ. Остава на Народното събрание да му го разрѣши. Заради това, който е съгласенъ да се разрѣши на г. Тодоръ Георгиевъ 10-дневенъ отпускъ, по болезнени причини, възъ основа на медицинско свидѣтелство, моля, да си вдигнатъ рѫката. (Мнозинство) Приема се.

Берковскиятъ народенъ прѣставитель г. Никола Шишковъ моли да му се разрѣши 15-дневенъ отпускъ, по болезнени причини, считанъ отъ 23 т. м. Прѣдставя медицинско свидѣтелство. Който е съгласенъ да се разрѣши искания отъ г. Никола Шишковъ отпускъ, моля, да си вдигне рѫката. (Мнозинство) Приема се.

Пловдивскиятъ народенъ представитель г. Дѣлчо Георгиевъ моли да му се разрѣши, по домашни причини, 5-дневенъ отпускъ, отъ 23 того до 27 сѫщий включително т. г. Понеже се е ползувалъ досега съ 11-дневенъ отпускъ, Народното събрание трѣбва да му го разреши. Който отъ г. г. народнитѣ прѣдставители е съгласенъ да се разрѣши на г. Дѣлчо Георгиевъ 5-дневенъ отпускъ, моля, да си вдигне рѫката. (Мнозинство) Приема се.

Фердинандскиятъ народенъ прѣдставитель г. Иванъ Цановъ иска да му се разрѣши 6-дневенъ отпускъ, считанъ отъ 23 того. Понеже се е полувалъ вече съ 7-дневенъ отпускъ, остава пакъ Народното събрание да му го разрѣши. Който е съгласенъ, моля, да си вдигне рѫката. (Мнозинство) Приема се.

Народниятъ представитель г. Михаилъ Такевъ, моли да му се разрѣши 2-дневенъ отпускъ: за 22 и 23 того. Понеже се е ползувалъ досега съ 23-дневенъ отпускъ, исканиятъ отпускъ може да му се разрѣши само отъ Народното събрание. Затова, който отъ г. г. народнитѣ прѣдставители е съгласенъ да се разрѣши на г. Михаилъ Такевъ 2-дневенъ отпускъ, моля, да си вдигне рѫката. (Мнозинство) Приема се.

Постѫпило е отъ Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти прѣдложение за одобрение VI-то постановление на Министерския съвѣтъ, взето въ засѣданието му отъ 19 януарий 1915 г., съ протоколъ № 10, относително разрѣшаването да се разнася и прѣдава бубеното сѣме въ опрѣдѣления сезонъ на 1915 г. въ новитѣ земи, подиръ 15 февруарий. Това прѣдложение ще се раздаде на г. г. народнитѣ прѣдставители и ще се постави на дневенъ редъ.

Минаваме къмъ разглеждане въпроситѣ отъ дневния редъ — докладъ на прошетарната комисия.

Има думата докладчикътъ г. Коста Ципорановъ.

Докладчикъ К. Ципорановъ: Списъкъ VII, № по редъ 72.

Г. г. народни прѣдставители! Сливенскиятъ градско-общински съвѣтъ съ писмо № 5.540 обяснява, какво прѣзъ

врѣме на войната е изразходвалъ за издръжката на своитѣ бѣдни жители една сума отъ 200.000 л., отъ които 150.000 л. заемъ. Въ послѣдствие получило е отъ бракуванитѣ брашна 213.663 кгр., за които слѣдва да заплати на държавата една сума отъ 38.460 л. Това брашно било развалено: първо, тричево, второ, горчиво, което населението не могло да консумира, не могло да употрѣбява за храна, а го продавало като ярма и съ паритѣ си купувало брашно. Общината е поискала отъ министерството да не заплаща тази сума, понеже брашното е било негодно за употрѣбление. Но за да не влиза въ единъ процесъ съ държавата, общината е поискала да ѝ се опрости тази сума, като се задължи да я употрѣби за уреждането на единъ приютъ за бѣдни сираци и за старци, каквито сега въ Сливенъ и въ околностьта му има твърдѣ много, вслѣдствие на двѣтѣ наши войни. Общината се е отнесла до министерството, което отговаря, какво този въпросъ, за тричевото брашно, не може да бѫде разрѣшенъ отъ министерството, а трѣбва да се отнесе за разрѣшение отъ Народното събрание. Заради това именно, общината се обърна къмъ Народното събрание и моли да ѝ се опрости сумата 38.460 л., които да бѫдатъ употрѣбени за построяването и издържането на приюта. Общината е прѣдставила доказателства, какво брашното дѣйствително е било негодно, лошо. Има и протоколъ на приемателната комисия, отъ който се вижда, че наистина то е било тричево брашно; има сѫщо така официално писмо на комитета, който е раздавалъ брашното, отъ което се вижда, че брашното е било негодно за употрѣбление. Общината е прѣдставила и прѣписъ отъ протоколитѣ, отъ които се вижда, че тя е отдѣлила едно мѣсто отъ 10.000 кв. м., дѣто да бѫде построенъ приютъ; сѫщо така тя е отпуснала вече една сума отъ 20.000 л. като фондъ за този приютъ. Освѣнъ това, въ града се основава едно дружество, което тоже е образувало вече фондъ отъ 20.000 л. за сѫщата цѣль. И сега, казва общината, ако Народното събрание опрости сумата 38.460 л., ние ще имамѐ една наличность отъ 70.000 л., а като имаме и мѣстото, ще можемъ да пристѫпимъ къмъ реализиране, къмъ изпълнение на тази наша идея, да построимъ единъ приютъ, въ който да приемаме старци, недъгави вече хора, сѫщо тъй и сираци, които да намѣрятъ вѫтрѣ своето отглеждане и своето възпитание, докато станатъ годни за работа.

Комисията, като взема прѣдъ видъ, че брашното дѣйствително е било негодно, че общината не иска окончателно да ѝ бѫде опростена въпросната сума, но иска да я употрѣби за такава цѣль, като има още прѣдъ видъ и финансовото положение на общината — тя е прѣдставила своитѣ бюджети, отъ които се вижда, че има огромни задължения, първо, поради своитѣ постройки, и второ, поради направенъ заемъ за подпомагане на бѣднитѣ въ града — рѣши да бѫде опростена тази сума, като се задължава общината да я употрѣби за постройка и издръжка на приютъ за бѣдни, недъгави, сакати и пр. въ града. Сега, както знаете, има вече много дѣца сираци на убити войници и други пъкъ дѣца на инвалидни войници. Добрѣ би било, щомъ държавата не е въ състояние да се нагърби съ грижата за тѣхната издръжка, тя да подпомогне, да даде най-малко своята помощь на онѣзи поне общини, които се нагърбватъ съ тази работа, и устрояватъ приюти. Заради туй, комисията ходатайствува прѣдъ васъ да се съгласите, щото въпросната сума да бѫде опростена на общината, като послѣдната се задължава да я употрѣби за устрояването на такъвъ единъ приютъ за бѣдни, недъгави, сакати и пр. въ града.

Прѣдседателствуващъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ Д. Тончевъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ съмъ далъ подъ това прошение мнѣние, прѣдъ видъ извѣстни съображения, Народното събрание да не уважава тия искания, още повече, че има цѣль редъ подобни молби. Сега тѣзи количества храни, които сѫ вземени отъ разнитѣ български граждани въ качество на реквизиция, ние ще трѣбва да плащаме, а отъ насъ се иска да ги подаримъ на общината. Тъй щото, държавата ще бѫде принудена два пѫти да плаща. Ето защо, азъ ще ходатайствувамъ прѣдъ Народното събрание, прѣдъ видъ на това, че ние още не сме изплатили реквизицията на хората, отъ които сме я взели, да не се уважаватъ тѣзи искания.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Понеже г. министърътъ на финанситѣ не се съгласява съ мнѣнието на комисията, то нейното рѣшение не може да се полага на гласуване.

Д-ръ Й Фаденхехтъ: Нека се гласува.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Не може да се гласува, защото тия работи не могатъ да ставатъ безъ съгласието на г. министра на финанситѣ. Комисията не би трѣбвало да ги разрѣшава безъ неговото съгласие.

Д-ръ Й Фаденхехтъ: Отъ дѣ вземате тая практика?

Докладчикъ К. Ципорановъ: Народното събрание е суверенно и може да ги разрѣшава.

Прѣдседателсвующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. Димо Кьорчевъ.

Д. Кьорчевъ: Г. г. народни прѣдставители! При разискването на въпроси отъ тоя характеръ, какъвто е сегашниятъ, Министерството винаги си дава мнѣнието, но Камарата не се занимава въ сѫботенъ день, при разглеждане на прошенията, съ контролиране дѣлата на правителството. Отъ министра на финанситѣ се иска само едно мнѣние. И затуй каквото и мнѣние да даде министърътъ, този въпросъ може да се гласува и Събранието е суверенно да каже съгласно ли е или не.

Г. Димитровъ: И ако Народното събрание рѣши противното на това, което иска министърътъ, то не е бламъ за министра.

Д. Кьорчевъ: И азъ мисля, че отъ гледището на парламентарния редъ, рѣшението на прошетарната комисия трѣбва да се постави на одобрение отъ Народното събрание.

Н. Цановъ: Вѣрно.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ Д. Тончевъ: Г. г. народни прѣдставители! Позволете ми да кажа още двѣ думи. Понеже има нѣколко такива молби, азъ ще моля прошетарната комисия да ги изпрати въ Финансовото министерство, да изучимъ подобрѣ работата, за да видимъ, да-ли има общини, на които дѣйствително трѣбва да се опрости, защото, азъ ви казахъ, държавата трѣбва да плаща реквизицията на гражданитѣ, отъ които тя е взета.

А. Малиновъ: Нека самъ г. докладчикътъ оттегли прошението.

Докладчикъ К. Ципорановъ: Азъ оттеглямъ прошението и ще се изпрати въ Министерството на финанситѣ, за да бѫде изученъ въпросътъ наново, за всички общини, както заяви г. министърътъ на финанситѣ.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Понеже въпроситѣ за прошенията не могатъ да бѫдатъ въпроси за довѣрие къмъ единъ министъръ и понеже тѣ сѫ отъ финансовъ характеръ и г. министърътъ на финанситѣ ще трѣбва да търси ресурси, практиката е да се взема съгласието и на финансовия министъръ.

Докладчикъ К. Ципорановъ: Списъкъ № 7, поредъ № 110.

Постѫпила е молба отъ Петъръ Велковъ, софийски житель, въ която обяснява, че на 12 ноември 1907 г., нашата Народна банка въ София е прѣдала на Софийската телеграфо-пощенска станция за изпращане въ клона ѝ въ гр. Трънъ единъ групъ отъ 20.000 л., който билъ даденъ нему въ качеството му на пощалионъ и дежуренъ него день, да го пази прѣзъ нощьта въ касата си и на утрѣшния день да го прѣдаде на пощалиона Ив. х. Георгиевъ, който ще го отнесе отъ пощата до гарата. Сутриньта, обаче, вмѣсто цѣнния групъ, се оказало, че при приемането на колетитѣ, въпросниятъ пощалионъ — просителътъ Петъръ Велковъ — билъ въведенъ въ заблуждение, като му билъ прѣдаденъ единъ колетъ за Сливенъ, съдържащъ единъ калпакъ. Било произведено следствие. Обвинителната власть, въ лицето на паркета, съ своето заключение, поисква да бѫде прѣкратено слѣдственото дѣло, защото намирала просителя за невиновенъ въ това дѣяние. Обаче, гражданскиятъ сѫдъ го осѫдилъ да заплати 20.000 л. на държавата, съ които тя е била ощетена отъ изгубването на този групъ. Паркетътъ, въ своето заключение да се прѣкрати слѣдственото дѣло, казва: „Като имамъ прѣдъ видъ, че отъ произведеното по дѣлото слѣдствие се установява, какво въпросната пратка е прѣдадена на 12 ноември 1907 г. въ 5 ч. подиръ обѣдъ отъ Българската народна банка чрѣзъ нейния разсиленъ на чиновника въ пощата Стефанъ Боя-

джиевъ; послѣдниятъ я е прѣдалъ на чиновника Димо Пиронковъ, а къмъ 6½ ч. вечерьта този послѣдниятъ е повикалъ пощалиона — просительтъ — Велковъ, за да му прѣда пощитѣ за Радомиръ—Трънъ—Бургазъ и Търново-Сеймень, и Велковъ, между другото, се разписва, че е получилъ съ тѣзи четири пощи отъ Пиронкова въпросния групъ. Цѣнитѣ прѣдмети Велковъ турилъ въ касата, взелъ ключа въ себе си и къмъ 12 ч. прѣзъ нощьта си легналъ въ дежурната стая; той е спалъ тамъ, никѫдѣ не е ходилъ. На сутриньта, когато да прѣдава пощата на пощалиона Георгиевъ, за да я отнесе на гарата, забѣлѣзва, че отъ колетитѣ, прѣдназначени за Бургазъ, липсвалъ единъ: вмѣсто 18 били 17. Тогава той се усъмнилъ и казалъ: „Какво ми е извършилъ Пиронковъ!" Поискалъ да бѫде веднага повиканъ въ пощата. Пиронковъ билъ повиканъ, попитанъ за това и смутено отговорилъ: „Което съмъ ти прѣдалъ, това е то, ти си се разписалъ за него". Повикали началника на телеграфо-пощенската станция, който констатиралъ липсата, оказало се, че вмѣсто този групъ, даденъ е на просителя единъ колетъ, малко обвитъ, въ който се съдържало единъ астраганенъ калпакъ. Когато да прѣдава Пиронковъ пощата на Велкова — просителя — послѣдниятъ искалъ провѣряването на всички групове, но Пиронковъ му казалъ: „Не е тукъ врѣме и мѣсто да провѣрявашъ по такъвъ начинъ. Ние трѣбва да имаме помежду си довѣрие". Съ тази забѣлѣжка на неговия началникъ, той ги приелъ, защото пощата била много голѣма. Та прокурорътъ, като има прѣдъ видъ това, като има прѣдъ видъ че Велковъ е 24-годишенъ служащъ, който е билъ винаги честенъ въ службата си, даже, казва паркетътъ, имало е случай — по показанията на подначалника на станцията Радевъ — когато други телаграфо-пощенски станции сѫ изпращали по погрѣшка суми въ повече, и Велковъ, като е съглеждалъ грѣшката, повръщалъ е самъ сумитѣ — като има всичко това прѣдъ видъ, прокурорътъ казва, че паркетътъ е убѣденъ, какво Велковъ не е извършилъ никаква кражба, първо, защото не е ималъ възможность да я извърши, и второ, защото, както казахъ, той е 24-годишенъ служащъ и винаги е извършвалъ честно и коректно своята служба, но че той билъ въведенъ въ заблуждение. Паркетътъ е убѣденъ, че другъ е извършилъ тая кражба. Обаче, граждански той е останалъ отговоренъ, понеже е приелъ този групъ и гражданскиятъ сѫдъ го е осѫдилъ да заплати сумата 20.000 л. Сега той моли Народното събрание да му опрости тази сума. Туй негово заявление е било изпращано въ Министерството на финанситѣ за мнѣние и послѣдното отговаря: (Чете) „Честь имамъ да Ви повърна прошението на Петъръ Велковъ отъ София, зедно съ приложенията му, и да Ви явя, че съмъ на мнѣние да се остави то безъ послѣдствие отъ Народното събрание, тъй като въ случай че отъ просителя не ще може да се прибере дължимата сума поради бѣдность, това ще констатира финансовата власть съ актъ за несъстоятелность и ще се иска опрощаването и по надлежния редъ". Отъ друга страна, просительтъ е прѣдставилъ запорна призовка, отъ която се вижда, че е наложена възбрана на едно негово мѣсто въ Перловецъ и продажбата била спрѣна вслѣдствие на мораториума. Тъй сложе съ въпросътъ, комисията го обсѫди, и като имаше прѣдъ видъ имотното и семейното състояние на просителя, а то е слѣдното: той самъ, на 54 години, пенсионеръ съ 772·80 л. годишна пенсия; съпруга на 48 години и 3 дѣца: Екатерина, Богданъ и Петъръ, 16, 14 и 10 години, всички ученици. Материално положение: притежава едно праздно мѣсто въ махалата Перловецъ, върху което е наложенъ запоръ отъ държавата; живѣе подъ наемъ и се намира въ бѣдно положение.

Министъръ Д. Тончевъ: Колко е мѣстото?

Докладчикъ К. Ципорановъ: Мѣстото е 461 кв. м. — Комисията, като имаше прѣдъ видъ, че единственото имотно състояние на този човѣкъ е дворното му мѣсто, което, както той обяснява, е купилъ, като е отдѣлялъ отъ залъка си, отъ малката си заплата, която получавалъ прѣзъ врѣме на службата си, и още както, въ покупката е участвувала и неговата жена, която отивала да пере, да шие и да кърпи въ нѣкои сѣмейства, и тъй, съ черенъ трудъ сѫ могли да купятъ това мѣсто, което е единственото тѣхно състояние; че освѣнъ туй на старини той би останалъ въ едно крайно мизерно състояние, като му отнематъ мѣстото и като му наложатъ запоръ върху ¼ отъ пенсията; отъ друга страна и да се продаде това мѣсто, държавата нѣма да бѫде удовлетворена — сумата е 20.000 л., и сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски ще сѫ най-малко 2—3 хиляди лева — и държавата едва ли ще може да получи само сѫдебнитѣ и по воденето на дѣлото разноски, но въ никой случай не може да бѫде удовлетворена, освѣнъ да остави човѣка въ едно мизерно състояние, да го остави отъ 60 л. на 40 л. пенсия — че той е служилъ 24 години честно, почтено и акуратно, по показанията на свидѣтели, негови началници — като взема всичко това прѣдъ видъ, комисията намира, че трѣбва да бѫдемъ снизходителни къмъ него, да му се опрости сумата заедно, разбира се, съ сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски, и да го оставимъ на старини, като не заема никакво обществено положение, да прѣживѣе поне съ 60-тѣ лева пенсия, която държавата му е дала. Комисията се убѣди, както и паркетътъ, че той не е извършилъ кражбата, а другъ е извършилъ тая кражба въ станцията, но слѣдствието се е спрѣло само върху него и не е потърсило другадѣ виновницитѣ. Ако бѣше се опитало да потърси другадѣ виновницитѣ, щѣше да ги намѣри, но, казвамъ, то се е спрѣло само върху него.

Затова, отъ името на комисията, ходатайствувамъ да се съгласите да опростимъ сумата, заедно съ станалитѣ по дѣлото разноски.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ Д. Тончевъ: Г. г. народни прѣдставители! Както виждате, по принципъ ние не сме противъ опрощаването на тази сума, стига само да се констатира, че той не е въ състояние да я заплати. И ние сме изказали мнѣние, че ако Финансовото министерство би констатирало неговата несъстоятелность, ще внесе прѣдложение да се опрости тази сума. Сега, ако г. г. народнитѣ прѣдставители сѫ убѣдени отъ тѣзи документи, които се прѣдставятъ и излагатъ тука, че той наистина заслужава това опрощаване, азъ нѣмамъ нищо противъ.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Който е съгласенъ съ мнѣнието на комисията, докладвано отъ г. докладчика, моля, да си вдигне ръкатата. (Мнозинство) Прието.

Има думата докладчикътъ г. Сотиръ Календеровъ.

Докладчикъ С. Календеровъ: Списъкъ VII, пореденъ № 101. — Прошение отъ Михалъ Веселиновъ отъ гр. София, бившъ софийски държавенъ ковчежникъ прѣзъ врѣмето отъ 1893 до 1898 г.

Върховната сметна палата, съ постановление № 38 отъ 17 януарий 1903 г. намѣрила този бившъ ковчежникъ за неиздължень къмъ държавното ковчежничество за сума 57.689.05 л., между които има четири крупни пера: по п. 2 отъ постановлението — 54.850·25 л., внесени отъ Софийското влагалище на хранение съ квитанция № 13.944 отъ 28 декемврий 1896 г., а за получаването имъ обратно нѣмало разписка; по п. 4 отъ сѫщото постановление — 1.000 л., внесени отъ софийския търговецъ Ставридисъ, получилъ ги обратно неговъ човѣкъ, безъ да ималъ пълномощно отъ Ставридисъ; по п. 8 отъ сѫщото постановление — 1.417·30 л., внесени отъ Софийската окрѫжна постоянна комисия на хранение въ Държавното ковчежничество и получени обратно, безъ да има подписъ на получателя, членъ отъ постоянната комисия; по п. 10 отъ сѫщото постановление — 400 л., внесени на хранение отъ Софийския окрѫженъ сѫдъ и получени обратно, безъ да има подписъ отъ лицето, което е получило тази сума. Това постановление на Върховната сметна палата е окончателно, и подлежи на прѣдварително изпълнение.

Постановлението е, както казахъ, отъ 1903 г. и е начело да се изпълнява отъ 1908 г. Дотогазъ този отчетникъ е събралъ документи за тази сума и ги е прибавилъ къмъ едно заявление до министра на финанситѣ въ 1908 г., когото е молилъ да спре изпълнението на това постановление, въз основа на тѣзи документи, и Министерството на финанситѣ се е съгласило, дало му е три-мѣсеченъ срокъ. Въ послѣдствие и досега това постановление не е изпълнено, понеже и самото Финансово министерство се е убѣдило отъ прѣдставенитѣ отъ него документи, които по-послѣ ще ви прочета, че той дѣйствително не е редовно оправданъ, нѣмалъ е разписки за повръщането обратно на тая сума, обаче тя е повърната, което се вижда отъ тѣзи документи, които сѫ му издадени отъ лицето Ставридисъ — удостовѣрение, завѣрено по нотариаленъ редъ, че е получилъ сумата; удостовѣрение отъ окрѫжната постоянна комисия; и сѫщеврѣменно едно удостовѣрение отъ Дирекцията на желѣзницитѣ и пристанищата, въ което се изтъква, че прѣзъ 1896 г. — за когато му се вмѣнява въ вина и се признава неиздължень за внесената сума 54.850·25 л. — че отъ равносмѣткитѣ за приходо-разхода на Софийското желѣзнопѫтно влагалище за 1906 и 1907 г. се вижда, че отъ това, което е било внесено на хранение въ Държавното ковчежничество, нищо не е останало неиздължено, нѣма липса на суми, вне-

сени отъ влагалището на хранение въ ковчежничеството. Тѣзи документи гласятъ слѣдното.

Най-напрѣдъ ще прочета удостовѣрението на Софийската окржжна постоянна комисия, отъ 19 мартъ 1908 г. (Чете) „Удостовѣрение, дадено на г. Михалъ Веселиновъ, бившъ софийски държавенъ ковчежникъ, въ удостовѣрение на това, че внесенитѣ на врѣменно хранение 1417 л. — въ постановлението думата е за сѫщата сума — въ Софийското държавно ковчежничество на 1 декемврий 1896 г. сѫ получени въ сѫщата комисия прѣзъ м. юний 1897 г., чрѣзъ бившия й членъ-касиеръ Цв. М. Кайтазовъ, по пълномощно № 2.658." Ще ви прочета въ постановлението този пунктъ, и ще видите, че се касае за сѫщата сума, (Чете) „8. За получаване на сумата 1.417·30 л., внесена на хранение въ Софийското държавно ковчежничество, срѣщу квитанция № 13.282 отъ 1 декемврий 1899 г., упълномощеният членъ-касиеръ при Софийската окржжна постоянна комисия, Ц. М. Кайтазовъ, не се е разписалъ." Въпросътъ е, че паритѣ сѫ получени обратно, обаче нѣма подписътъ на лицето, което е получило, а Софийската окржжна постоянна комисия удостовѣрява, че паритѣ сѫ получени отъ Кайтазова отъ държавното ковчежничество и сѫ внесени въ комисията.

Друго важно удостовѣрение, което ви споменахъ е удостовѣрението на Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата, отъ 19 априлъ 1908 г., № 21444, въ което се казва: (Чете) „Главната дирекция на българскитѣ държавни желѣзници и пристанища дава настоящето на жителя отъ гр. София М. Веселиновъ, бившъ софийски държавенъ ковчежникъ, въ удостовѣрение на това, че споредъ издаденитѣ отъ сѫщата дирекция равносмѣтки за приходо-разхода на Софийското желѣзнопѫтно влагалище на стокитѣ прѣзъ 1896 и 1897 г., всички постѫпили въ това влагалище прѣзъ рѣченитѣ години приходи сѫ били напълно внесени въ държавното съкровище и че сѫщото влагалище прѣзъ това врѣме нѣма никакви дефицити за издължение". А въ постановлението на Върховната смѣтна палата е казано: (Чете) „2. По квитанция № 13944 отъ 28 декемврий 1896 г., изразходвано е 54.850·25 л., внесенитѣ на хранение отъ Софийското влагалище на стокитѣ, за получаването на която сума нѣма разписка".

По-нататъкъ, въ сѫщото постановление за 1.000 л. на Ставридисъ се казва: (Чете) „4. Срѣщу квитанция № 1692 отъ 20 февруарий 1896 г., С. Ставридисъ внесълъ въ Софийското държавно ковчежничество 1000 л., залогъ за вземане участие въ единъ търгъ по продажбата на мѣстото, принадлежащо на църковното настоятелство; за получаване горната сума обратно, на гърба на сѫщата квитанция разписалъ се е нѣкой си Д. Г. Дестовъ, безъ, обаче, да има приложено пълномощно отъ С. Ставридисъ". А С. Ставридисъ казва: (Чете) „Удостовѣрение. Подписаниятъ С. Ставридисъ, житель софийски, давамъ настоящето на бившия прѣзъ 1896 и 1897 г. софийски държавенъ ковчежникъ, г. Михалъ Веселиновъ, въ удостовѣрение на това, че внесениятъ отъ менъ прѣзъ 1896 г. въ Софийското държавно ковчежничество залогъ отъ 1.000 л. (една хиляда) лева, срѣщу квитанция № 1692 отъ 20 февруарий сѫщата година, за вземане участие въ търга по продажбата на съседното ми църковно мѣсто, си го получихъ обратно още на врѣмето чрѣзъ моя човѣкъ Д. Г. Дестовъ, така щото нито съмъ мислилъ, нито мисля да претендирамъ нѣщо отъ държавата за тоя мой залогъ — освѣнъ настоящето удостовѣрение, за сѫщата тази цѣль, съмъ издалъ на г. Михалъ Веселиновъ и други още двѣ удостовѣрения-разписки, които били пропаднали". Подписътъ на Ставридисъ се удостовѣрява отъ нотариуса при Софийския окржженъ сѫдъ.

Сега остава да кажа за п. 10 отъ постановлението на Върховната смѣтна палата, за 400 л. внесени на хранение отъ Софийския окржженъ сѫдъ. Има издадено удостовѣрение отъ Софийския окржженъ сѫдъ, подъ № 16578 отъ 29 май 1909 г., което казва: (Чете) „Софийскиятъ окржженъ сѫдъ дава настоящето на софийския житель г. Михалъ Веселиновъ, въ удостовѣрение на това, че сумата (400) четиристотинъ лева, по депозитната квитанция № 110/1896 г., съгласно отмѣткитѣ върху гърба на сѫщата квитанция, е била внесена на хранение въ Софийското държавно ковчежничество, срѣщу квитанция № 2543/1895 г., послѣ изтеглена и наново внесена на хранение, срѣщу квитанция № 3802 1897 г., а следъ това повторно изтеглена и изпратена заедно съ друга сума на сѫдебния приставъ при сѫда на I участъкъ съ писмо № 8757 отъ 24 юлий 1897 г." А въ постановлението се казва: (Чете) „10. За внесенитѣ 400 л. на хранение срѣщу квитанция отъ 9 априлъ подъ № 3802/1897 г.", който се споменава и въ удостовѣрението на Софийския окржженъ сѫдъ.

Туй прошение на Михалъ Веселиновъ е пращано още прѣзъ 1909 г. въ Министерството на финанситѣ за мнѣние, и послѣдното, съ писмо № 10843 отъ 9 октомврий 1909 г., казва: (Чете) „Въ отговоръ на отношението ви отъ 16 декемврий м. г. подъ № 5061, като възвръщамъ подаденото до Васъ отъ Михалъ Веселиновъ заявление вх. № 5012 1908 г., заедно съ другитѣ подадени такива въ повѣреното ми министерство и цѣлата прѣписка, относяща се до неиздължението на поменатото лице, въ битността му софийски държавенъ ковчежникъ, имамъ честь да ви съобщя, че въ основа на представенитѣ и приложени при прѣписката документи, на мнѣние съмъ: бившиятъ софийски държавенъ ковчежникъ Михалъ Веселиновъ да се признае за издължен съ 57.667·55 л. само по п. п. 2, 4, 8 и 10 отъ издаденото срѣщу него постановление на Върховната смѣтна палата, отъ 17 януарий 1903 г. подъ № 38". Не се признава значи, за издължен само по нѣколко пункта за необгербване на нѣкои документи, за които той не проси да бѫде признатъ за издължен и комисията не се е занимала съ този въпросъ, то е една сума отъ 20 и нѣколко лева. Въпросътъ не е билъ разрѣшенъ отъ XIV-то обикновено Народно събрание, и прѣписката е останала въ застой.

Въ 1911 г. е поискано пакъ отново отъ канцеларията на Народното събрание мнѣнието на тогавашния министъръ на финанситѣ: поддържа ли мнѣнието на колегата си прѣдшественикъ. Отговоръ не е послѣдвалъ въ 1911 г., а сѫщо и въ 1912 и 1913 г. Сега, на 16 януарий т. г., Министерството на финанситѣ отговаря: (Чете) „Въ отговоръ на писмото ви отъ 30 ноември 1911 г. подъ № 2588, имамъ честь да ви съобщя, че поддържамъ мнѣнието на министра на финанситѣ, изказано въ доклада му отъ 9 октомврий 1909 г. подъ № 10843".

Възъ основа на тѣзи мнѣния на Министерството на финанситѣ, възъ основа на прѣдставенитѣ документи, възъ основа на туй, че Върховната смѣтна палата го намира за неиздължен само по нередовность, по нѣмане подписи, и понеже съ тѣзи документи се удостовѣрява, че нѣма липса на тѣзи суми, които се визиратъ въ постановлението, че не е ощетена нито държавата, нито другъ нѣкой, — комисията се съгласи съ мнѣнието на Министерството на финанситѣ, да се признае, че Михалъ Веселиновъ, бивши софийски държавенъ ковчежникъ, е издължен за тая сума.

Азъ, прочее, моля почитаемото Народно събрание да одобри това мнѣние на комисията.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. Александъръ Стамболийски.

А. Стамболийски: Г. г. народни прѣдставители! Менѣ ми прави впечатление, настойчивостьта на г. докладчика, да се уважи тази молба на просителя.

Докладчикъ С. Календеровъ: Не, настойчивость нѣма.

А. Стамболийски: Миналия пѫть Вие я докладвахте, говори се, азъ се изказахъ противъ, и менѣ ми се струва, че Вие се убѣдихте тогава, че трѣбва да оттеглите доклада.

Докладчикъ С. Календеровъ: Вие сте забравили, защо не се гласува тогава: защото нѣмаше кворумъ, г. Стамболийски — припомнете си. Никаква настойчивость нѣма отъ страна на докладчика. Петь пари капиталъ нѣмамъ вѫтрѣ, нито познавамъ оногова, за когото докладвамъ.

А. Стамболийски: Касае се за една крупна сума отъ 57 хиляди лева. Привеждатъ ни се тукъ отъ г. докладчика и се иска да признаемъ за валидни такива документи, които Върховната смѣтна палата е отхвърлила, като нередовни. Ние не сме финансови власти, за да идемъ да провѣряваме или да поемаме отговорность. Има си финансови власти, нека провѣрятъ. Нека господинътъ се отнесе отново до Върховната смѣтна палата, нека се отнесе до Административния сѫдъ, нека потърси правда кѫдѣто види, но не и отъ насъ, защото ние не сме такова учреждение.

Тукъ е бившиятъ министъръ на финанситѣ г. Теодоровъ, той е питанъ да си даде мнѣнието, сѫщо тъй, както и г. Ляпчевъ, и той не е намѣрилъ за необходимо да се съгласи да се опростятъ тѣзи 57 хиляди лева на г. Веселинова.

Азъ намирамъ, че понеже тази работа не е провѣрена, може би не е повѣрена и отъ финансовия министъръ на демократитѣ — г. Ляпчевъ ли е, г. Салабашевъ ли е, не зная — добрѣ ще бѫде, да се прѣпрати цѣлото дѣло въ Министерството на финанситѣ. Тамъ иматъ ревизори, и нека провѣратъ тѣзи документи, г. Календеровъ, защото вие не сте длъжни да ги провѣрявате, ние не можемъ да искаме отъ васъ да се прѣвърнете на финансова власть, на ревизоръ. Или пъкъ да се прѣпрати всичко това на Върховната

смѣтна палата да го провѣри още единъ пѫть, и тя да си каже думата. Или просителтъ да се отнесе до Административния сѫдъ. Недейте иска да поемаме морална отговорность за работи, които не познаваме, не можемъ, и не сме длъжни да познаваме.

Г. докладчикъ! Най-хубаво ще направите да си оттеглите прѣдложението.

Докладчикъ С. Календеровъ: Събранието е властно да го приеме или да го отхвърли.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Г. Стамболийски! Правите ли прѣдложение въ тази смисъль?

А. Стамболийски: Правя прѣдложение — даже г. министърътъ на финанситѣ не биваше да излѣзе отъ залата въ тоя моментъ, когато ще се рѣшава тоя въпросъ — прѣписката да отиде въ Финансовото министерство и отъ тамъ да се повърне въ Върховната смѣтна палата, за да се провѣрятъ добавъчнитѣ документи.

Прѣдседателствующъ И. Момчиловъ: Има думата г. Александъръ Христовъ.

А. Христовъ: Г. г. народни представители! Както виждате, г. докладчикътъ ни казва главно едно: че тѣзи суми трѣбва да се опростятъ, защото имало документи, отъ които се виждало, че лицето ги е дало. Тукъ не е въпросъ, слѣдователно, за несъстоятелность и пр. Е добрѣ, щомъ това лице има безспорни документи, че не дължи тѣзи суми, нека постѫпи по надлежния редъ, нека се отнесе къмъ финансовитѣ власти, нека докаже това по сѫдебенъ редъ. Когато държавата ще иска да вземе тази сума отъ него, мислите ли вие, че тя ще може да я вземе, ако той не я дължи и притежава, при това, безспорни документи, както казва г. докладчикътъ?

Азъ съмъ на мнѣние, или да се остави прошението безъ послѣдствие, или прѣписката да се повърне въ Министерството на финанситѣ, както каза г. Стамболийски, за да могатъ ревизоритѣ да провѣрятъ достовѣрностьта на тѣзи документи. И ако тѣ сѫ достовѣрни, тогава, нѣма защо лицето да се обръща къмъ Народното събрание. Азъ съмъ на мнѣние, повтарямъ, да се остави прошението безъ послѣдствие, или ако Народното събрание иска да се занимае съ него, тогава, тѣзи безспорни документи, които се прѣдставятъ тукъ, да бѫдатъ провѣрени отъ надлежнитѣ финансови ревизори.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Полагамъ въпроса на гласуване. Който е съгласенъ съ мнѣнието на г. докладчика, моля, да си вдигне рѫката. (Малцинство) Прошението остава безъ послѣдствие.

Моля г. докладчика да докладва слѣдното прошение.

Докладчикъ С. Календеровъ: Ще докладвамъ — отъ списъкъ VII, пореденъ № 102 — прошението на Калакастровското селско общинско управление, Севлиевска околия, съ което иска да му се отстѫпи 22 декара и 4 ара държавно мѣсто, находящо се до това село, за построяване на него училище и за образуване училищно стопанство.

Това заявление е пращано въ Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти за мнѣние, което, като повръща заявлението, казва: (Чете) „Като Ви възвръщамъ приложената молба на жителитѣ на с. Калакастрово, Севлиевска околия, прѣдметъ на отношението Ви подъ нарѣщния нумеръ, имамъ честь, г. прѣдседателю, да Ви явя слѣдното:

„1. Отъ свѣдѣнията, които дава респективниятъ финансовъ началникъ се вижда, че общината има всички условия да си построи училище и откупи въпросното мѣсто, и

„2. Че жителитѣ на сѫщото село, съ протоколъ № 1 отъ 20 септемврий м. г., сѫ се съгласили да откупятъ въпросното мѣсто срѣщу опрѣдѣлена цѣна.

„Прѣдъ видъ на горното и прѣдъ видъ на това, че мѣстото е необходимо за нуждитѣ на училището, на мнѣние съмъ да се продаде въпросното мѣсто на горѣпомѣнатитѣ жители по 50 л. единиятъ декаръ".

Комисията, като взема прѣдъ видъ, че 22 декара мѣсто, по 50 л. декаръ̀тъ, правятъ 1.100 л., като взема прѣдъ видъ материялното състояние на това с. Калакастрово, и понеже тая сума не е нищо за държавата, а отъ голѣмо значение за селото, намѣри за добрѣ да ходатайствува да се отстѫпи това мѣсто даромъ. И азъ моля почитаемото Народно събрание да се съгласи съ мнѣнието на комисията.

(Прѣдседателското мѣсто заема прѣдседателтъ)

Прѣдседателтъ: Има думата г. Александъръ Димитровъ.

А. Димитровъ: Вие се съгласявате да се отстѫпи мѣстото даромъ?

Докладчикъ С. Календеровъ: Да.

А. Димитровъ: Защото виждамъ тукъ, въ списъка, че е писано да се отстѫпи по 50 л. декаръ̀тъ.

Докладчикъ С. Календеровъ: Въ протокола нѣма такова нѣщо. (Чете) „Уважава се молбата на Калакастровското селско общинско управление, Севлиевска околия, съ която молятъ да имъ се отстѫпи държавното мѣсто отъ 22 декара и 4 ара, находящо се въ селото имъ, за построяване на него училище и за образуване училищна градина". — безъ да се казва за цѣната.

А. Димитровъ: У мене има списъкъ на прошения, кѫдѣто се казва, че рѣшението на комисията е да се отстѫпи по 50 л. декаръ̀тъ.

Докладчикъ С. Календеровъ: Финансовиятъ началникъ наредилъ да се викатъ селянитѣ и да се питатъ, съгласни ли сѫ да имъ се продаде това мѣсто по 50 л. декаръ̀тъ, и тѣ казали: „Съгласни сме да се купи срѣщу извѣстна стойность", безъ да опрѣдѣлятъ стойностьта. А министерството намира, че трѣбва да се иска по 50 л. на декаръ.

А. Димитровъ: Щомъ мнѣнието на комисията е, да се отстѫпи даромъ мѣстото, нѣма що да кажа. Само искамъ да отбѣлѣжа, че въ списъка е напечатано, че комисията е рѣшила да се отстѫпи мѣстото по 50 л. декаръ̀тъ.

Прѣдседателтъ: Има думата г. Андрей Коновъ.

А. Коновъ: Г. г. народни представители! Азъ познавамъ това село, зная положението му и считамъ за нужно да ви дамъ едно малко освѣтление по въпроса.

Селото има голѣмъ споръ за едни земи, които сѫ раздавани тамъ на стари опълченци, които сетнѣ били прѣпродадени отъ тѣхъ на други лица. И най-сетнѣ, нуждитѣ на това село дотамъ сѫ нараснали, щото то не може да си построи училище, нѣма мѣсто за постройка на училище — толкова е накѫсила мѣрата на това село. То дѣйствително има голѣма нужда отъ това мѣсто.

И азъ смѣтамъ — щѣхъ да говоря повече върху това — да не се иска никакво заплащане срѣщу това мѣсто, а да се отстѫпи то безплатно на общината, защото тя не е въ състояние да плати. Ако сѫ се събирали и сѫ рѣшавали да плащатъ, то, вижда се, самитѣ жители отъ нѣмай-кѫдѣ сѫ се съгласили да отдѣлятъ отъ джобоветѣ си, за да платятъ, само и само да се снабдятъ съ училище. Азъ мисля, че Народното събрание нѣма да се съгласи да изнудва по такъвъ единъ начинъ българскитѣ граждани, които, при нѣмане срѣдства за построяване на училище, при всичката мизерия, въ която се намиратъ, да платятъ отъ джобоветѣ си за това мѣсто, на което ще се построи едно обществено учрѣждение, каквото е училището.

А. Христовъ: Отъ колко кѫщи е селото?

А. Коновъ: То е малко — отъ 80 или 120 кѫщи. Тѣ сѫ двѣ махали, които образуватъ една община. А тази махала, която е подала заявлението, е безъ никакво мѣсто.

Прѣдседателтъ: Ще се гласува. Които приематъ прѣдложението на комисията: (Чете) „Да се уважи молбата на Калакастровското селско общинско управление, Севлиевска околия, съ която моли да му се отстѫпи даромъ държавното мѣсто отъ 22 декара и 4 ара, находяще се до селото имъ, за построяване на него училище и за образуване училищна градина", моля, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Приема се.

Другъ докладчикъ моля да докладва.

Обаждатъ се: Нѣма другъ докладчикъ.

Министъръ П. Пешевъ: Като нѣма другъ докладчикъ, тогава, да се вдигне засѣданието.

Прѣдседателтъ: Понеже дневниятъ редъ е изчерпанъ, засѣданието се вдига.

(Вдигнато въ 4 ч. 50 м. слѣдъ пладнѣ)

Прѣдседатель: **Д-ръ Д. К. ВАЧОВЪ.** Подпредседатель: **Д-ръ И. МОМЧИЛОВЪ.**

Секретарь: **Д. ГЕОРГИЕВЪ.**

За началникъ на Стенографското бюро: **В. Н. САРИЕВЪ.**